

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

מספר התקיעות בבית המקדש

(נ"ג ב') משנה: אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש,

ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה.

בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות במקדש:

שלוש לפתיחת שערים (של העזרה),

ותשע לתמיד של שחר,¹

ותשע לתמיד של בין הערבים.

ובמוספין (ביום שיש בו מוסף), היו מוסיפין עוד תשע (לשיר של מוספים).

ובערב שבת היו מוסיפין שש: שלוש (מבעוד יום) להבטיל את העם ממלאכה, ושלוש (כשקדש היום) להבדיל בין

קדש לחול (להודיע שחשיכה, ויש מעתה חיוב סקילה במלאכה).

ערב שבת שבתוך החג (סוכות), היו שם ארבעים ושמנה:

שלוש לפתיחת שערים (כמו בכל יום),

שלוש לשער העליון (דאמרן לעיל, נ"א ב', קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו),

ושלוש לשער התחתון (דאמרן לעיל הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו²),

ושלוש למילוי המים (לאחר שמילאו מים ושבנו לעזרה דרך שער המים³),

ושלוש על גבי מזבח (כשזקפו את הערבה בצידו המזבח⁴).

ותשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים.

ותשע למוספין.

שלוש להבטיל את העם מן המלאכה,

ושלוש להבדיל בין קודש לחול.

¹ כשהיו מנסכין את נסכי התמיד, הלויים אומרים בשיר. ושלושה פרקים היו בשיר, שהיו מפסיקין בו, ותוקעין הכהנים בחצוצרות, ומשתחוים העם, כדתנן במסכת תמיד (פ"ז מ"ג): הגיעו לפרק, תקעו והשתחוו העם, על כל פרק תקיעה, ועל כל תקיעה השתחויה, ועל כל תקיעה היתה תרועה באמצע, ופשוטה לפניו ולאחריה. רש"י.

² והיו מאריכין בהן עד שהגיעו לשער היוצא למזרת, והוא שער התחתון. ובגמרא מפרש אמאי לא חשיב שלוש של מעלה העשירית (המוזכר במשנה לעיל, נ"א ב', מיד לאחר קרא הגבר). רש"י.

³ ותנן לעיל בפרק לולב וערבה (מ"ח ב'): הגיעו לשער המים, תקעו והריעו ותקעו. רש"י.

⁴ כדתנן בפרק לולב וערבה לעיל (מ"ח א'): וזקפין את הערבה בצידו המזבח, ותקעו והריעו ותקעו. רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מתניתין דלא כר' יהודה, **דתניא**: רבי יהודה אומר: הפוחת לא יפחות משבע, והמוסיף לא יוסיף על שש עשרה. במאי קא מיפלגי? רבי יהודה סבר תקיעה תרועה תקיעה אחת היא (מצוה אחת הן, וחדא חשיב להו). ורבנן סברי תקיעה לחוד ותרועה לחוד (כל אחת מצווה בפני עצמה, ותר"ת נחשבות שלוש תקיעות נפרדות).
(נ"ד א') ערב שבת שבתוך החג כו'. ואילו למעלה עשירית לא קתני. מתניתין מניי? רבי אליעזר בן יעקב היא. **דתניא**: שלוש למעלה עשירית, רבי אליעזר בן יעקב אומר: שלוש על גבי המזבח. האומר למעלה עשירית אינו אומר על גבי המזבח. והאומר על גבי המזבח אינו אומר למעלה עשירית.

שיטות הראשונים

ימים בהם תוקעים בחצוצרות בשעת הקרבן: כתב הרמב"ם על פי משנתנו, "זו שְׁעַל הַמְשׁוֹרְרִים הוא בְּנֶרֶךְ בְּכָל יוֹם הַמְשׁוֹרְרִים שְׁעוֹמְדִים עַל הַדּוֹכָן לומר שִׁירָה בְּפֶה, וְעַל פִּי תוֹקְעִין עַל הַקְּרָבָנוֹת. אֵין פּוֹחֲתִין בְּמִקְדָּשׁ מֵאֲחַת וְעֶשְׂרִים תְּקִיעָה בְּכָל יוֹם...". וכן כתב החינוך, שבכל יום היו תוקעים.⁵ אמנם במקום אחר כתב הרמב"ם, "בִּימֵי הַמוֹעֲדוֹת כָּלֵן וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים הָיוּ הַכֹּהֲנִים תוֹקְעִים בְּחֲצוֹצְרוֹת בְּשַׁעַת הַקְּרָבָן, וְהַלְוִיִּם אוֹמְרִין שִׁירָה, שְׁנֶאֱמַר: "וּבָיּוֹם שֶׁמִּחַתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בְּחֲצוֹצְרוֹת" (במדבר י, 6).

מי תוקע בחצוצרות: כתב החינוך, שמצוה זו נוהגת בכהנים, שעליהם המצוה לתקוע בחצוצרות, וכעניין שכתוב בהן במסע המחנות⁷ "וּבְגִי אֶהְרֶן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בְּחֲצוֹצְרוֹת"⁸. וכתב שמדברי הרמב"ם נראה, שבימי המועד וראשי חודשים הכהנים תוקעים בחצוצרות, והלויים אומרים שירה. ובשאר הימים, הלויים גם תוקעים בחצוצרות.

שלוש לשער העליון ושלוש לשער התחתון: רש"י פירש, כל תקיעות הללו של שער העליון והתחתון ושער המים, משום מילוי המים הוא. והרמב"ם כתב, "וּבְרֵגֶל מוֹסִיפִין שְׁלֹשׁ לַפְּתִיחַת שְׁעַר הַתַּחְתּוֹן, וְהוּא שְׁעַר עֲזָרַת נְשִׁים, וְשְׁלֹשׁ לַפְּתִיחַת שְׁעַר הָעֲלִיּוֹן, וְהוּא שְׁעַר נִיֶּקְנוֹר... שְׁהוּא לְמַעַל מֵעֲזָרַת נְשִׁים." ונראה שהתקיעות היו בעת פתיחת השערים, ובכל הרגלים.⁹

שלוש על גבי המזבח: רש"י מפרש, כדתנן לעיל (מ"ח א'): וזוקפין את הערבה בצידי המזבח, ותקעו והריעו ותקעו. ועוד כתב רש"י, ואני שמעתי, כשמוליכין את המים למזבח.¹⁰ והרמב"ם כתב "וְתוֹקְעִין שְׁלֹשׁ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ בְּשָׁעָה שְׁמֹנְסָכִין הַמִּים." ובמקום אחר כתב שתוקעים בעת זקיפת ערבה.¹¹

⁵ שהיא מצוה תמידית, כלומר שבכל יום היו תוקעין ולא ביום מועד וראש חדש בלבד. החינוך.

⁶ ולכאורה משמע שהתקיעה במועדות וראשי חודשים בלבד. וראה פיסקה הבאה. מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש גה; זה; הל' תמידין ומוספין וה-ו; ספר המצוות, עשה נט). החינוך (מצוה שפד).

⁷ במדבר, פ' בהעלותך, יח.

⁸ ושמה תאמר לא היו תוקעין הם על הקרבן אלא הלויים (מפני שהן ככלי ניגון). אינו כן, שהרי בפירוש אמרו במסכת תמיד (פ"ז מ"ג): נתנו לו יין לנסך, הסגן עומד על הקרן והסודרין בידו, ושני כהנים עומדים על שולחן החלבים, ושתי חצוצרות בידם, תקעו והריעו ותקעו.

⁹ מקורות: רש"י (נ"ד א', ד"ה ה"ג לגבי המזבח). רמב"ם (הל' כלי המקדש ז, ו).

¹⁰ וכתב רש"י, וקשיא לי: אם כן, נפישן להו תקיעות, דהא איכא הנך דתנן גבי זקיפת ערבה! או שמא זקיפת ערבה בעת שמוליכין המים למזבח היא.

¹¹ מקורות: רש"י (נ"ג ב', ד"ה שלש; נ"ד א', ד"ה ה"ג לגבי המזבח). והובאו הפירושים במאירי (נ"ג ב', ד"ה אמר המאירי אין פוחתין). רמב"ם (הל' כלי המקדש ז, ו; הל' לולב זכא).